

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 firt 20 kr.) Egyes szám ára : 24 fillér (12 kr.)
A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-utca 5. sz.)

Ima.

V-E

(Irtá és elmondotta az unitárius főiskola tanári kara és ifjusága által rendezett millenáris ünnepélyen Ürmösi Károly IV. papnövendék.)

Menynek és földnek Királya! Népek és nemzetek Ura! Nagy Isten! Im, elődbe borulunk, gyermekeid s hálatelt keblünk hő imáját öntjük ki előtted e nagy, nemzeti ünnepen.

Csodáljuk atyánk hatalmadat égen és földön egyaránt. Hatalmadról teszen tanubizonyságot az ég csillagtáborá s az embervilág roppant milliói; hatalmadról beszél a nappal az éjszakának, a múlt a jelennek, egyik évszáz a másikkal; hatalmadat bizonyítja a népek és nemzetek története is, a melyben népeket látunk fölmerülni és alásülyedni, trónokat emelkedni és összeomolni.

De leginkább látjuk, legmélyebben érezzük hatalmadat, bölcsességedet, szeretetedet e pillanatban, midőn szeretett hazánk és nemzetünk ezer éves fennállását ünnepeljük.

Képzletünk szárnyain visszazállunk e dicső múlt napjaira, felidézzük lelkünkben ennek szép emlékeit és mindenütt, mindenütt a te örökös atyai szeretetedet látjuk megdicsőülni.

Látjuk nemzetünket, midőn megindul kelet tájairól új hazát keresni; midőn folyókon és hegyeken, völgyeken és rónákon ke-

resztül törve megtalálja s dicső harczok, fényes győzelmek után meghódítja azt. És fölismerjük ebben a te végtelen bölcsességet, mely csillagot mutat a hazát kereső népek, mint egykor kelet bölcseinek, mely bevezeti népét az ígéret földére, a tejjel és mézzel teljes Kanaánba, mely felruhazza az ő népének Mózesstől lángoló vitézséggel, törhetetlen bátorsággal.

Majd látjuk, hogy

„Merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.“

látjuk, midőn a magyarnak

„Nagy volt hatalma, birtoka“

midőn

„Magyar tenger vizében hunyt el
Észak, kelet, dél húlló csillaga.“

Látjuk felvirágozni, látjuk dicsőségének, hatalmának tetőpontján nemzetünket. És fölismerjük ezekben tanujelét a Te atyai szeretettednek, a melynél fogva gondot viseltél e népről az idők hosszú során keresztül, megáldottad bölcs királyokkal, atyailag érző fejedelmekkel, megáldottad lángoló honszerelmű fiakkal, önfeláldozásra kész hősökkel.

És bár látunk szomorú napokat, gyászeseeményeket, midőn „bűneink miatt harag gyúlt kebledben s elsújtád villámidat döngő fellegedben“ ; bár látjuk, hogy

„Most rabló mongol nyilat
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk“;

de látjuk Atyánk, kegyelmedet is, a melylyel vész és viharok között is fenntartottál mind e pillanatig ; a melynél fogva megengedett érnünk a „jobb kor“-t

„ mely után
Buzgó imádság epedez
Százvezrek ajakán.“

Hála legyen neked, óh örök jóságú Atyánk ! e dicső nemzeti múltért, a melylyel megáldottál ; hála a szép jelenért, a melyet

megérvünk engedél. Hála legyen neked, hogy ma már a béke ölen virágozhatik szép hazánk; hála, hogy e napon oly szent örömmel és lelkesedéssel ünnepelhetünk.

Oh, ki nagy és dicső vagy mindenekben, ha dicső voltál nemzetünk múltján, dicsőítsd meg hatalmadat, szeretetedet annak jövőjében is.

Adjad atyánk, hogy életünk, tetteink által egy új ezerévrnek vethessük meg alapját. Lebegtessd e végre szüntelen előttünk történelmünk fényes, dicső alakjainak ragyogó példáját; ha ők „mint a sasok víni szálltak“ e haza védelmére, álljanak szilárdúl a mi kezeinkben a tudomány és erkölcs, a haladás és tökéletesedés fegyverei.

Engedj tanulnunk a múltból s búzdíts, hogy az elődeink által megkezdett munkákat tovább folytathassuk. Cselekedd, hogy ápoljuk az igazságot, a szeretetet. Világoljon a szabadság, egyenlőség és testvériség fáklyája mindeneknek, kik e honban laknak. Törd szét az érdekek és erőszak hatalmát. Adj békét e hazában; nyújtsanak testvérkezet e haza minden lakói, hogy együtt tegyük fényessé a trónt, dicsővé a hazát. Téged kérünk Atyánk,

„Ki szívet alkotál
S belé érzelmeket
Szeretni lángolón
Hazát és nemzetet.“

Óh, népek Istene! tedd, hogy őrizzük meg szívünkben a hazának lángszerelmét, az ősi tiszta erényeket.

De mindnekfelett azokat, a kiknek kezébe milliók sorsa van letéve, oh ezeket tanítsd meg hazaszeretetre, hogy szent legyen előttük a közügy s e szeretett haza érdeke.

Áld meg e haza uralkodóit mindvégig s adj szívökbe a nép iránt atyai érzést, hogy ennek boldogítása legyen főcéljuk. Áld meg a törvényhozókat bölcsességgel, a tudomány hirdetőit ügy-szeretettel.

Adj az ifjúságnak jóra és nemesre törekvő fogékony lelket. — Áld meg a földmives barázdáit bő terméssel. Oh áld meg e hon minden polgárát, áld meg ez egész nemzetet. Segítsd meg szenvedései közt. Oltalmazd vészben, légy vele a béke ölen is, hogy legyen e haza a te országod

„Isten, magas vezére
Árpád csatáinak
Buzdulj dicső segélyre
Késő utódinak.

Ne lásson oly hazát, mint
Kedves magyar hazánk
A messze elmenő nap
S a nagy kerek világ.

„Isten! adj hazánk felett
Tiszta, fénylő, szépeget,
Partjain Tiszánk s Dunánknek
Áldva szálljon felleged!“

Ámen.

A titkos kéz írása.

V-E

A Daniel próféta könyvében (5. rész) Baltazár királyról azt olvastam, hogy főrendeknek vendégséget adott fényes királyi palotájában. A vendéglátás dúsan terített asztalánál, a főhelyen, természetesen maga a király ült. Körötte a főrendek. A palota termei fényben, a magas vendégek mámorban usztak. A templomból elhozott szent edényekben felszolgált bor megtette hatását. A király és vendégei a mámor zajában és örömeiben is dicsérik az isteneket . . . az aranyból, ezüsből *csinált* isteneket. A mondva csinált s megromlott istendicséretnek ezen pillanatában a palota fényes éttermében a királylyal szemben megjelennek egy ismeretlen kéznek ujjai, melyek a palota falán irnak vala. A királyon rémület, vendégein zavar vesz erőt. Nem tudják olvasni, nem tudnak magyarázatot adni az irásnak. Dánielt, a prófétát, a titkos irások és királyi álmok magyarázóját hivatja a király. Dániel a falról e három rettenetes szót olvassa le: „mene, tekel, ufarsin,“ azaz: „megszámláltattál,“ „hijávod találtattál“ és „országod szétesztatott.“ És úgy lett! Mindez büntetésül azért, hogy Baltazár megfélekedve önmagáról és elhivatásáról, országából Izrael istenét elűzte s helyébe *csinált* istenek imádását rendelte el.

A magyar haza főrendei és népei, élükön az uralkodó királyi felséggel, annak emlékezetére, hogy hosszú és küzdelmes ezer esztendőn keresztül az Isten szerelme velünk volt, öröm- s hála-ünnepet ülnek, „lakodalmat szerzének“. Az ünnepélyek fénye, az öröm és vigasság mámore emlékünkebe idézik ama balthazári na-

pot, azzal a különbséggel, hogy mi nem csinált isteneket, hanem a mi közös meunyei szerető Atyánkat dicsérjük és a „völgyön és a bércezen“ szent nevééről szól a dal Nekem úgy tetszik, hogy a királyával együtt örvendő, együtt ünneplő ezer éves multunk által szent és áhitatos hangulatba hozott magyar nemzet felett is megjelenik egy kéz . . . az Isten keze, mely erővel, hatalommal és szeretettel írja nemzetünk jövő sorsát. S mi kétségeskedésünknek, kíváncsiságunknak egész erejével kérdezzük önmagunkban, vajjon mit ír, vajjon „milyen lesz a jövő?“ nemzetünknek „lesz-e még ezen a földön jó napja?“ Nincsen-e nekünk Dánielünk, ki szorongó lelkűnknek a titkos írás tartalmát megfejtse? Honnan, micsoda jelekből sejtethetjük hát jövő sorsunkat?

A minden jövődők legbiztosabb megbeszélőjehez, a mult-hoz kell fordulnuuk. Ez mindenekre megtanít. Ezer éves multunk erényei a jövődőknek is védangyalai lesznek. A multban Istennünk, honszerelmünk és kitartó munkásságunk tartott meg. A nemzetünk sorsát intéző isteni kezek tehát ünnepeink fényében e három intést írják előnkbe:

- „Imádd az Istent!“
- „Szeressed hazádat!“
- „Munkálkodjál becsületesen!“

Ha megtartjuk régi erényeinket, régi erényeink is megtartanak minket egy szép és dicső jövődöre! Legyen az a jövődő végtelen, örök és áldott!

Simó János, unitárius lelkész.

Ezredévi ünnepünkre.

köt

Remegj te föld a nagy örömtől!
Égő napunk ragyogj le ránk!
Föld honfiak szent öröme föl!
Ezer éves már szép hazánk.
Szellő vidd ezt völgyeken bérceken!
Madár dalold zöld lomb közt édesen!
Öröm legyen a szív dobbanása:
Ezer éves a magyar hazája!

Hagyjátok el hősök a föld porát;
Susogjatok nékünk regét.
Hegedősök méla, szép dalát
Hordja a szellő szerteszt!
Örömnapon lássuk mit szenvedénk!
Felhő mögül remény szálljon felénk!
M megbühödtünk, — sírtunk sírunk fölött.
Leljünk rózsát szúró tövis között.

Tépjétek szét erős kezekkel
A hosszú múlt sűrű ködét.
A ragyogás, hogy vakítsa el
Az unokák gyöngé szemét.
Lengessétek Árpád lobogóját!
Tülök hangja mérje át a rónát.
Zúgjon a lég harcizivatartól:
Tudja minden, hogy a magyar harcol!

Hús berekben kristály pataknál
Tartsatok szent áldozatot.
A táltosok égő oltáránál
Köszönjék mit Hadúr adott.
Némuljon el a kard csattogása,
Szív és lélek forrjon egy imába,
Égig érjen, égig szálljon hangja:
Teéretted véren szerzett haza!

Keljetek föl ti hősi árnyak
Kiket megölt török tatár.
Áldozati szent szabadságnak
Szívünk örömpesve vár.
Lássátok nem meddő a küzdelem,
Sötét multért itt a fényes jelen.
Sötét napon a szenvedő honér'
Nem folyhatott hiába annyi vér.

Jőjjetek el a kik láttátok
E hazának szebb napjait;
Vagy a kikre a sötét átok
Lesújtólá villámaid;
S patakban folyt a bükönnyek árja.
Vérben fürdött a mező virága.
Búsan zengett a halál harsona.
Ásva a sír — szegény magyar haza.

Jőjjetek kik osztrák bakótól
Vettétek a gyilkos csapást;
Hogy szóltatok szent szabadságról
Várván egy szép felvirradást.
Jőjjetek el, mily szép most a jelen,
Szabad a hon, örömünk végtelen,
Lehúllott a szellem béklya már:
Szabad népre szebb napok üdve vár.

S ha itt lesztek köztünk mindnyájan
E biboros szép hajnalon ;
Hajnalfénynél egy hó imában
Eltűnik majd a fájdalom.
Örömdalunk át száll rónán, bérczen,
Visszhangzik a szivek közepében.
Az ég, a föld, az Isten s emberek
Velünk lesznek, velünk éneklenek.

Oh de mégis — maradjatok lenn,
Ne jőjjetek hozzánk ti fel,
Hisz nem lenne völgyön és bérczen
Egy rög, mit a munkás mível.
A virágok, fa, fű és zöld ágak
Mind megannyi szent hősök volnának.
Hős véretek lenne folyó patak —
Nem férnének el a Kárpátok alatt.

Itt vagytok ti, — minek jőnétek,
Hisz veletek imádkozunk
Midőn az égre száll az ének,
S szent földet érint ajakunk.
Ti vagytok ott a földnek rögében
A kis virág illatos kelyhében
A falombon a szellő szárnyain
A sziveknek megszentelt húrjain.

Öröimánk édes hangjára
Susog, beszél a falevél.
Harangoz a virág harangja
S illatártól bódult a szél.
Az örömhang, mint szférák zenéje
Száll magasra az Isten elébe,
Egy bűbajos szent harmóniába
Áldást kérve a magyar hazára.

Föl most föl a szívvél honfiak!
Legyen méltó nagy ünnep ez!
Hagyjuk a bút, öröm lantjának
Húrjain hála zengedez.
Ezerévünk biboros hajnalán
Nézzünk végig a szép magyar hazán!
Szeressük ezt és áldjuk Istenünk,
Hogy meg adta ez örömet nekünk!

Remegj te föld a nagy örömtől!
Égő napunk ragyogj le ránk!
Föld honfiak szent örömré fö!
Ezer éves már szép hazánk.
Szellő vidd ezt völgyeken bérceken!
Madár dalold zöld lomb közt édesen!
Öröm legyen a szív dobbanása:
Ezer éves a magyar hazája!

Ferenczi Kálmán.

Elnöki megnyitó beszéd. V - E

Mélyen tisztelt közönség! Őseink papjai és bölcsei a táltosok ezer év előtt az erdős Kárpátok délnyugati lejtőjén oltárt emeltek és azon áldozati tüzet gyújtottak, melynek füstjével együtt emelkedett ég felé a nemzet hálája, hogy a magyarok istene fegyvereit győzelemmel koszoruzta s őt e szép országnak urává tette. Azóta e földet, melynek akkor egységes neve nem volt, Magyarországnak ismeri a világ. E fogalom szentség lett a nemzet lelkében, melyet vérével avatott fel és őrizett meg annyi veszély között ezer esztendőn át.

S ma, midőn az első évezred zárkövénél állunk, mi is, követve őseink példáját, a történelem hullámzó heglánczolatának verőfényes oldalán pihenőt tartunk s a sziveinkben emelt oltáron hálaáldozatot mutatunk be a népek urának, a ki felruházta, számra kicsiny nemzetünket lelki és testi erővel, hogy megszerezze, megvédje, fenntartsa és felvirágoztassa e hont, a mi dicső hazánkat — Magyarországot. Hogy adott e nemzetnek hősokeket és honleányokat, bölcsöket és vezéreket, költöket és államférfiakat, művészeket és tudósokat, a kik nekünk irányt adtak, tiszteletet és becsülést szereztek s a kikre mi e magasztos pillanatban a szenteket megillető kegyelettel gondolunk. S fogadalmat teszünk a Kárpátoktól — Adriáig minden kis zugban égő örömtüzek lángjánál, hogy e hazát úgy szeretni, mint ők szerették, azért munkálni és áldozni, szenvedni s ha kell: meghalni mi is minden pillanatban készek vagyunk.

Most pedig, mint e kornak gyermekei, sokszorosán boldogoknak érezzük magunkat. Egyszer azért, mert az országot, nemzetünket erőben, hatalomban és műveltségben fölemelkedve látjuk

átlépni a második évezredbe s hívő lélekkel jósolhatunk neki szebb jövőt a multaknál, — másfelől azért az égi kegyelemért, a mely a mi földi életünket e korszakos idő mesgyéjére jelölte ki, hol örömteljes tanui lehetünk a mult és jövő villamos érintkezésének — s annak a lélekemelő látványnak, midőn a magyar nemzet és bálványozott királya s királynéja a nagyvilág fényes küldöttsége előtt újítja meg az Etelközi szerződést. Legyen áldott és örökké tartó e szent frigy! S tegye nagygyá, hatalmassá és boldoggá mindenik félt ezer íziglen annak megtartása!

És a mi szeretett egyházunk s annak ezen intézete, melyben a honszeretet szent tüze mindig híven ápoltatott — s mely a nemzet örömeiben, mint szerető édes gyermek osztozik, legyen el nem muló időkhig boldog tanuja és részese a magyar nemzet fejlődésének, nagyságának és hatalmának! Magyarok isteue! légy a mi egyetlen istenünk.

A Te oltárodhoz vezetjük ifjuságunkat. Fogadd hálaadóját, hazaszeretetének lángolását kedves áldozatul. Áld meg őt az értelem világosságával, az érzelem nemességével, a munkában kitarással, hogy hazájának javát, dicsőségét előmozdithassa — abban boldog nemzet gyermeke legyen.

Kozma Ferencz.

Ezredévi ünnepek az unitárius egyházban. E T

Nem dicsekedésünk, de hálánk s örömünk, hogy mi unitáriusok magyarok vagyunk, s magyarul imádhadjuk Istenünket. Örömtől repesett Magyarország szíve a tavasz legszebb hónapjában, az új ezer év tavaszán, májusban. Boldogok voltunk, hogy megérhettük ezt a dicső, szent ünnepet Mi, mint egyházi és iskolai lap, azzal véltük leróni kötelességünket, hogy a mi közönségünk ünnepeit egy-két szóban megörökítettük, hadd lássa az utókor, milyen szellem éltette a mai Magyarország most élő unitárius nemzedékét.

Az E. K. Tanács május 10-én tartott diszgyülésében ilyen szavakkal örökítette meg a nagy esemény hatását: E. K. Tanács hálaadó érzések között, meghatottan iktatja jegyzőkönyvébe magyar hazánk ezer éves fennállásának csodálatos tényét, mint a

melyben az isteni gondviselésnek a legnagyobbszerü nyilvánulását látja imádott hazánk és nemzetünk iránt, melyet annyi vész és vihar között nemcsak megőrizett, hanem teljes és minden reményre feljogosító erőben felvezetett egy új ezer év küszöbéig; de hálát ad az E. K. Tanács az isteni gondviselésnek, különösen azért is, hogy sokat hányatott egyházunknak megengedte, hogy ebből az ezer esztendőből egyharmad részt átküzdvé, most bizalommal tekinthessen a jövőbe, melyben sok és fontos feladatok állanak előtte. — Hódoló felirat fog intéztetni a király Ő Felségéhez és jelentés a vall. és közokt. ministeriumhoz.

Kolozsvárt „a theologusok olv. és önk. egylete“ 8-án, d. u. 3 órakor díszgyűlést tartott. A gyűlésen a Főt. püspök úr, Tiszt. Mózes András lelkész úr s néhány egyetemi hallgató és egyll. védnök Boros György theol. tanár úr voltak jelen. Deák Ferencz papjelölt h. elnök tartott megnyitó beszédet. Ürmösi Károly IV. éves papnövendék, mint szerkesztő felolvasott az egylet keblí lapjának az „Egyházi Lap“-nak alkalmi számából néhány közleményt, a melyek közül figyelmet érdemlők különösen az egylet tagjai által lelkes hangon írott „millenaris emléksorok“. Pálfi Ferencz II. éves papnöv. szavalt nagy hatással. Boros György védnök tartott tanulságos és lelkesítő felolvasást, a papnevelő-intézetnek ötven és az egyletnek már csaknem 50 éves multjáról. E felolvasásnak különösen szép része volt az, a hol felolvasó az egylet megalakulásával foglalkozva, lelkesen buzdítja a mostani kilenczet az első 1848. évi kilenczetnek példájával. H. elnök ünnepélyesen jelenti be, hogy az Ürmösi K. egyll. tag által a könyvtár gyarapítása céljából javasolt „millenaris emlékalap“-ra az egyll. tagjai által 30 frt ajánlott fel, a mi a tagok számát tekintve, elég szép összeg. Az alaphoz hozzájárult Boros György egyll. védnök is 5 frttal.

9-én reggel 8 órakor a templomban ifjúsági istenítisztelet tartatott, a melyen Péterfi D. kolozsvári lelkész mondott megható, szép imát. 9 órakor tartatott Iszlai Márton vezetése alatt a leányiskola megható ünnepe. 10 órakor tartatott meg a főiskola csinosan feldíszített udvarán a tanári kar és ifjúság millenaris ünnepe. Az ünnepély főbb pontjai: Ürmösi K. IV. éves papnövendéktől alkalmi imája, Kozma Ferencz isk. f. ü gondnok lelkes hangú megnyitó beszéde mindkettőt közöljük, Kovács János tanár hazafias szellemtől áthatott beszéde, Varga Dénes II. papnöv. és Ferenczi Kálmán szavallatai (l. fennebb) s végül Varró Elek VIII tanuló beszéde. A főisk. dalkör Iszlai Márton karmester vezetése alatt 3 izben, az „Apolló-kör“ pedig 2 izben működött, előbbi előadván a „Himnusz“-t, az Iszlai Márton által szerzett „Királyhymnusz“-t

és a „Szózat“-ot. A szépen sikerült, megható ünnepélyen nagy közönség volt jelen.

10-én a templomban Ferencz József püspök tartott kenetteljes, emelkedett hangu szép imát. Az ünnepi beszédet Mózes András lelkész mondta, V. Móz. VIII. r. 7 - 11. v. alapján, a nagy ünnephez méltó, lelkes szavakban. Az istentiszteleten a főisk. dalkör énekelt.

— i — y.

A H-abásfalvi unitárius egyház feldíszített templomában május 9-én nemcsak az egyház tagjai hanem a g. kath. egyház is Boér I. lelkész vezetése alatt, a k. iskola növendéi Kiss Mózes vezetése alatt megjelentek lobogóval és nemzeti színű szalagokkal, a leányok koszorúval feldíszítve. SÁNGOR Gergely lelkész a Főt. püspök úr imáját mondta el, mely az „Unitárius Közlöny“-ben jelent meg. A Kölcsey „Hymnust“ énekelték az iskolás gyermekek két szólamra, mit a nép állva hallgatott. S. G. lelkész tartott alkalmi beszédet. Az iskolás gyermekek ünnepélye a templomban tartatott.

Felső-Rákoson a községhez előtti térre 9 fa (hárs) ültetett a hét vezér, s Szt. István és Kossuth Lajos nevére. Árpád emlékfát az iskolai növendékek ültettek. A többi a község előljárosága. Ferenczi Lajos tanító és az unitárius egyház a temető kertek körül ültették eperfa-csemetével. A templom kerítésébe ültettek 7 db fenyőfát Árpád, Mátyás, Ferencz József, János Zsigmond és Rákóczy Ferencz fejedelmek, Dávid Ferencz és Ferencz József unitárius püspökök neveik alatt. Az állami iskola május 9-én ünnepelt. Egy nemzeti czimeres zászlóra 11 frt 20 kr. gyűlt össze. Istentisztelet május 10-én volt. Czirmay L. vezetése alatt az iskolai növendékek részt vettek. „Téged Isten dicsérünk“, „Egy Istennünk, egy magyar hazánk“, „Isten áld meg a magyart“ énekelték az egész gyülekezet. Imát és alkalmi beszédet (Zsolt. 66. r. 1 - 13.) Lőrinczi István lelkész mondott. Az ünnepély szép és nagy hatásu volt minden tekintetben.

Hódmező-Vásárhelyen 9-ikén az isk. ünnepély nagyszámu hallgatóság előtt folyt le. Lelkesítő szavakkal méltatta ez ünnep jelentőségét Nagy Lajos s. lelkész. A gyermekek szavaltak, énekeltek. Péterfi Gyula tanító felolvasást tartott. A május 10-iki istentiszteleten az imaházba nem tértek be s e miatt az udvaron tartatott meg az istentisztelet. A dalárda énekelt. Nagy Lajos lelkész mondott imát és lélekemelő beszédet, miután Zsoldos István Alapító-levele olvasatott fel, melyben 200 koronával váltja meg egyházi adóját, Gaal Piroska k. a. 50 kor. értékű, diszes asztalterítőt ajándékozott. Fogadják a nemes adakozók e helyen is hálás köszönetünket.

P—i.

H-Karácsonfalván az iskolai ünnepély 9-én tartatott megnyitó beszéddel és imával, nemzeti dalok éneklésével és szavalásával, felolvasással, milleniumi fák ültetésével és a községbe való kirándulásokkal. Megnyitó beszédet és imát Nagy Sándor lelkész tartott, zárbeszédet a rom. kath. pap. Az egyházi ünnepély 10-én tartatott, a templom tele volt hallgatokkal. A hála és könyörgés után beszédet tartott Nagy Sándor a 66-ik zsoltár 1, 2, 3. versei alapján. Ezután fákat (fenyőfa) ültettek a templom körül, Dávid Ferencz, Ferencz József, id. Dániel Gábor, br. Petrichevich Horváth Kálmán, Augustinovics Pál és Berde Mózes nevére.

S-Köröspatakon mind iskolailag, mind egyházilag nagy lelkesedéssel tartották meg, 9-én és 10-én. Simó János beszédjének alapja Luk. 12. r. 32. v. „Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti atyátoknak, hogy adjon nektek országot.“

Kilyénben 9-én az iskolák ünnepén Székely György iskolaszéki elnök tartott beszédet. Az unitárius templomban az egész közönség jelen volt. Imát József Lajos lelkész mondott. Az iskola udvarán Pap György tanító tartott emlékbeszédet, az iskolás gyermekek énekeltek, szavaltak. Délután táncmulatság volt. Vasárnap szintén nagy közönség előtt tartott istentiszteletet József L. a XCV. zsoltár 1. és 2. versei alapján. Templomozás után egyházi gyűlés volt s az ezredéves nemzeti ünnep jegyzőkönyvileg megörökítettet. Sepsi-Szt-Györgyön pünköst másodnapján tartatik millenáris istentisztelet.

A maros-vásárhelyi egyházközség czimeres zászlóval feldiszitett imaházában 10-én, a hatóságok részvétele mellett, ünnepély tartatott Nagy Loránt vezetése mellett a tanuló gyermekek s a közönség buzgón énekelte az „Unitárius Közlöny“ 5. számából Tarcsafalvi himnuszát, majd a 90-ik zsoltár első versét, végül a szózatot. Alkalmi imádságot és beszédet Kelemen Albert lelkész tartott a 126. zsoltár 3. verse alapján.

Martonosban május 10-én a hálaadó istentisztelet volt. Gábor Albert a főt. püspök úr imáját mondotta el s azután beszédet tartott (Zs. 116. r. 7. v. — D u 2 órakor az iskolai ünnepély nagyon jól sikerült.

Ravában a nagy közönség és az iskolás gyermekek jelenlétében az iskola háza elé hársfát ültettek, midőn a himnusz eléneklése után Végn Mihály lelkész megnyitó-beszédet tartott. József Mihály tanító és Kecskés Izsák e. jegyző tartottak lelkesítő beszédeket. Ugyanez alkalomból a községben 250 drb. eperfa-csemetét ültettek. 10-én a templomban hálaadó isteni tisztelet tartatott, alkalmi énekek, ima és beszéd mondásával; beszédeket a már említett férfiak tartottak; Hankó Á., József L., Borbély A., Izsák P., Izsák M., Ilyés Rákhel, Kecskés Julis növendékek verseket sza-

váltak, énekeltek hazafias és egyházi énekeket. Ugyanaz nap az ekkla. és a községi képv. testület gyűlésén jegyzőkönyvileg is kifejeztetett az ünnepi öröm. A Dávid Ferencz-Egyleti önképző- és olvasókör alapjára a presbyterium, a községi képviselő-testület és Végh Mihály lelkész 10—10 frtot, Kecskés Izsák, József Mihály, Izsák Ábel 5—5 frtot ígértek, mint alapítványt

A Ny.-Szt.-Márton--Csikfalvi unitárius anya- s hozzátartozó két nagyobb leány-egyházközségben (Buzaháza, Jobbágyfalva) 9-én reggel $\frac{1}{2}$ 7 órakor 90 tanköteles gyermek Bartalis József tanító vezetése alatt, kísérvé a szülők s nagyszámu érdeklődők által, a templomba indult. Minden tanköteles gyermek nemzeti színű szalagot viselt. A templomig hazafias dalokat énekeltek. A ny.-szt.-mártoni tanulók 70-en Pálfi Sándor tanító vezetése alatt, nemzeti színű szalagokat viselve s hazafias éneket énekelve, $\frac{1}{4}$ 8 órakor az anya-egyház templomába vonultak. Ott elénekelték „Isten áld meg a magyart“. Fazakas Lajos imát és beszédet mondott e nap jelentőségéről s buzdította. A templomból kijöve, megtartották az iskolai ünnepélyt. 10-én az anyaegyház gondnoka, 4 egyházfi, a jobbágyfalvi és buzaházi leányegyházak gondnokai megjelentek. A hivek mindenikének egy kis nemzeti színű szalagot tűztek mellé. Itt elénekelték „Isten áld meg a magyart“, mire Fazakas Lajos egy remek és lelkes beszédet mondott ez alapigére: „Uram, jó minekünk itt lakunk“ (Máté 17. r. 40.) „Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar“-t énekeltek s végül „Szánd meg Isten a magyart.“ 11-kor kijöve a templomból, 4-es sorba állottak 500-an s nemzeti zászlók alatt „Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted“ éneklése mellett felmentek Szt.-Márton felső végére, onnan Csikfalvára, Jobbágyfalván végig mentek s vissza jöve „Éljen a haza, Éljen a szabadság, Éljen a király“ jelszavakat kiáltották egy szívvel, lélekkel.

A recsenyédi unitárius eklklésia szép ezredévi ünnepélyt rendezett május 10-én. Nevezett nap kora reggelén a hivek buzgó-sága egész zöld erdőt varázsolt a templom környékére. Diadalkapu felett e felirat volt: Éljen az ezer éves haza! A torony és templom fellobogozva; a szószéken egy új takaró, két kegyes nő ezredévi ajándéka; a falon transparenten: Isten áld meg a magyart! A templom tömve a hivek sergével. A megható ima után Gál József (Efes. 6. r. 11. v.) lelkesítő beszédben ajánlotta hallgatóinak: a tudományt, a munkásságot, a tiszta erkölcsöt és rendületlen hitet. A hymnust, a szózatot a tanító vezetése mellett az iskolás gyermekek énekeltek el. Délután az iskolai ünnepélyen a tanulók jeleskedtek. Ezután késő estig vigadott az ifjuság. A templom körül és a temető-kertbe tölgyfákat ültettek. E nagy ünnepen a korcsmák üresek voltak (A többi egyházzról a jövő számban.)

Irodalom.

Ezeréves Magyarország. Emlékfüzet. Iskolai használatra és a magyar nép számára szerkesztette Ujváry Béla. Kiadja Lampel Róbert Budapesten. Ára 20 kr. Szerencsésen vannak összeállítva benne a hazánkra vonatkozó legjelesebb prózai és költői dolgozatok, milyenek pl. Hymnus. Az etelközi vérszerződés. Hunyadi J. Mátyás király. A magyar nemzet újjáalakulása stb stb. Tanulságos és hasznos könyv. Főleg ifjaknak melegen ajánljuk. „Őseink vallásáról“ szóló cikket ebből a füzetből vettük át.

Elenző vegytan, Kézikönyv kezdők számára, írta Dr. Nyiredy Géza, a kolozsvári unitárius főtanár tanára és a kolozsvári tud. Egyetem vegytani laboratóriámának vezető assistense. A 171 tömött lapra terjedő mű kezdők számára készült és a kezünk alatti a második kiadás, a mi már magában is bizonyítja a könyv hasznosságát. Könnyen érthető nyelven, kellő rövidséggel, szakszerű ismerettel készült mű, melyért mi a fiatal szerzőnek melegen gratulálunk s az érdekelteknek, főleg a gyógyszerész-növendékeknek figyelmébe ajánljuk.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **A nemzetközi unitárius Konferenciára** a meghívók magyar és angol nyelven adattak ki a Konferencia sept. 6. és 7. napjain fog tartatni az unitárius templomban Budapesten. Erre az alkalomra kedvezményes vasúti jegyek fognak kibocsáttatni.

— **A millenáris emlékalapra** az adakozások szépen folynak. Ujabbán az egyházközségek indultak meg.

— **Fiatfalván** Ürmösi Sándor, ki ott nyolcz évig volt lelkész, buzgóságának szép emlékeit hagyta. A községi tűzoltó testületnek négy évig főparancsnoka a népkönyvtárnak kezelője; az egészségügyi bizottságnak elnöke volt, s hogy feladatainak híven megfelelt, azt igazolja az a tény, hogy az országos közegészségügyi egyesület 50 korona jutalomban részesítette és elismerő oklevéllel tüntette ki. Szép és buzditó.

— **Figyelmeztetés.** A millenium alkalmából s más alkalmakból is több nyomtatványt adtak ki egyházak és iskolák is. Kérjük ne mulasszák el egy-egy példányt beküldeni a főiskolai könyvtárnak.

— **Nyilvános köszönet** sepsi-köröspataki ekklésiát, volt lelkészének tiszteletes Deák Miklós úrnak neje özv. Böckel Zsuzsa urnő ő nagysága kellemes millenáris meglepetésben részesítette egy urasztali szép beces és csinos terítő ajándékozásával. Az ajándék — miot a kísérő levélben kifejezve van — a hálás visszaemlékezésnek s a köröspatakiak vallásos buzgósága iránt érzett tiszteletnek óhaját kifejezése lenni. Jól esik a szent ekklésiára való gondolásnak, s női hitbuzgó jóindulatnak ezen szép tényét az egyházközség nevében hálásan és nyilvánosan megköszönni. S.-Köröspatak, 1896. április 23-án. Simó János lelkész, Imreh Lajos gondnok.

— **Konstantinápolyból** kapott levelet Ferencz József unitárius püspök melyben egy arméniai tanár kifejezi óhaját hogy az unitárius vallás elveivel bővebben megismerkedhessék.

— **Érdekes.** Angliában a r. katolikusok panaszkodnak, hogy az egyetemet megnyitották a r. kath. ifjak előtt is, mert félnek, hogy az ifjak kísértetbe jönnek s akkor „nagy ügy utolsó reménye is el fog tűnni.“ Ez jellemzi a „papi“ katolicizmus felfogását. Neki nem kell világosság, nem kell tudományos-egyetem, nem kell szabad vizsgálódás, hanem „zárdá“ és homály.

— **A hőmező-vásárhelyi l. egyházban,** az ujonnan kinevezett bpesti anyaegyház lelkésze Nagytiszt Gál Miklós ur első látogatását márcz. 8-án tartotta meg. A hallgatóság — melynek egy része idegen vallású volt — zsufozásig megtöltötte az imaházat. A lelkész ur eszmékben gazdag és hatásos beszédével hallgatóit teljesen megnyerte. Az évi közgyűlés is ekkor tartatott. A s. lelkészi jelentés szerint az egyház ügyei rendben vannak, mind anyagi, mind szellemi tekintetben haladás észlelhető. A múlt év fontosabb mozzanatai a lelkészek változása volt. Istentiszteletek rendszeresen tartattak; a hallgatók átlagos száma 40—45 volt, tekintve a helyi körülményeket, elég kedvező szám. A népesedési kimutatás szerint: H.-M.-Vásárhelyen lélekszám 593; Mező-Berényen 65; orosházán 247; együtt 905; évi szaporodás 19. A számadások szerint

évi bevétel	2259 frt 76 kr.
„ kiadás	2208 „ 02 „
áthozatal 1896-ra	51 frt 74 kr.

A lelkészi alap vagyona pénzben 1395 frt 71 kr.; értékpapírban 290 frt. Ez alap évi gyarapodása 202 frt 42 kr. Az egyház ingó és ingatlan vagyona 14900 frt 64 kr. teher 4464 „ 68 „
tisztá vagyon 10435 frt 96 kr.

A számadások rendben vannak s így az egyház állapotának egyetlen árnyoldala az egyh. adóhátralék, mely 592 frt 50 krt tesz.

— **Halálozás.** Máté Áron lokodi pap, a ki született 1833 augusztus havában, meghalt rövid szenvedés után 1896 május 3-án. Nagy részvét mellett temették azt a férfit, ki 1869 ápril 24-től vezette híveit. Az odaadó híu lelkipásztort siratta mindenki, özvegyet s 4 leánygyermeket hagyott mély fájdalomba. Lokodba előtte édes apja Máté István volt pap 1825-től, tehát apa és fia 71 évig hirdették az Isten igéjét egymásután. — Simon József, derék toroczkói polgár, megyei biz. tag, a toroczkói tüzoltó-egylet főparancsnoka, meghalt 61 éves korában.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A fejedelem és papja, ez a czime Tarcsafalvi Albert verses költeményének, melyet a Dávid F. E. ad ki. Tartalma: előszó, János Zsigmond (a virradat), Dávid Ferencz I Keresd az igazságot. 2. A munka diadala. 3. Hú mind halálig.

Vasárnapi iskoláinkban a közelgő nyárra készen van a tárgy. Először szólunk az ezer éves magyar nemzetről, azután az egyharmad ezeréves unitárius egyházzól. Mikor erre kerül a sor, a lelkész urak megfognak örvendeni, hogy a dicső és fényes virradat meg van írva versben. Ez a D. F. E. milleniumi ajándéka: „A fejedelem és papja“ Tarcsafalvitól.

„**Virradatkor**“ A fejedelem és papja című historias ének egy részét elolvasván — Deák Miklós lelkész úr ezeket írja: Örvendek nagyon, hogy Tarcsafalvi ezt is megírta. Nagyon ügyes, érdekelni fogja egyszerű falusi népeinket. Ebből — mert vers — leginkább megismerik a mi Dávid Ferenczúrkat s az ő egyedüli istenét imádni tanulják. Valóban ügyes ember a mi Tarcsafalvink, sokat termel s mégis égő lelke nem veszít fényéből egy művében, sőt hova

tovább mind nagyobb lánggal ég. Nemesak népünk kezében, de iskoláinkban is kedves olvasmánya lesz. Szeretnénk mindenkinek adni egy példányt belőle! Szegénységünk azonban legnagyobb akadály a mi jó - mondhatom — legjobb szándékunknak. Tekintve azonban azt, hogy azokban az ügyesen csengő rimekben egyházunk történelmét zengi el jó hírű költőnk, beleakasztom sarlómat 100 drbba s annak elküldésére megkérem kedves Szerkesztő urat.

Levél Tekintetes, Dávid Ferencz Egylet Nagy örömdönnök adok kifejezést midőn van szerencsém a Dávid Ferencz egylet iránti vallásos érzésemet megmutatni egyfelől azért, hogy én alólírott kíváncsi vagyok a nevezett egylet lapjaira a folyó évre úgy mint a jövőre a rendes 1 frt tagsági díjat postautalványnyal megküldve befizetni és másfelől azért, mert én családi örökségül kívánom hagyni minden évi Unitárius Közlönyt egybefoglalva, hogy a késő vénség, vagy ideje korán elszólitott halálom után is legyen meg az utódomnak, hogy mi volt az unitárius és mivé fejlődhetett. K.-Demeterfalván, ifj Pap Pál.

Meglepő eredmény. „A fejedelem és papja“ Tarcsafalvi A. költeményére az első postával megrendelést kaptunk: Ürmösről Deák M., Toroczkóról Jozán M., F.-Rákosról Lőrinczi I. lelkészekről 100—100 példányra.

Az 1000 számot ötször, hatszor utóleri azon ifjak száma, kik vasárnapi iskolába szoktak járni. Az ezredév ünnepén vajjon melyik unitárius szülő nem szerzi meg gyermekének azt az örömet, hogy vallása történelmét versből tanulja, most, midőn a Dávid Ferencz egylettől megkapja 10 krért.

A hátralékos t. tagok és előfizetők sziveskedjenek tartozásaikat kiegyenlíteni, mert a lapot kénytelenek leszünk beszüntetni ezzel a számmal.

A Dávid Ferenc Egylet pénztárába fizettek Kisgyörgy Sándor fiók-egyleti pénztárnok utján az udvarhelykőri Dávid Ferencz fiók-egylet tagjai: 1898. évi 1 forintos tagdíjat Tibáld József pap, Deák Mózes mester, Pál Ferencz pap, Sándor Márton mester, Oklándi ekl., Karácsonfalvi ekl. Nagy Sándor pap, Siménfalvi Sándor almási uj tag, Szabó László almási birt., Kenyeres András almási birt., Sándor József (kis) almási birt., Barra Lajos, Péterfi Áron mester, Ajtay János pap, Almási ekl., Abásfalvi ekl., Sándor Gergely id pap, Kis Mózes mester, Gergely Mózes abásf. birt., Kovács Imre kemf. pap, Kádár Lajos gyepesi pap, Nagy Sándor mester, Kénosi ekl., Vári Albert pap, Vida Sándor mester, Sándor Mózes kjegyző, Máté Áron lókodi pap, Vida Géza mester uj tag, Szentmártoni ekl., Dombi János pap, Recsenyédi ekl., Gál József pap, Szentpáli ekl., Dimény Domokos birt., Bencze Dénes birt., Szabó Mózes mester, Egyed Ferenczné, Sztpéteri ekl. Nagy Gyula mester, Városfalvi ekl., Máté Sándor pap, Máté Lajos mester, Bedő Irma városf. uj tag, Derzsi ekl., Sándor Gergely ifj. pap, Szentmári Miklós tanító, Mátyás János muzsnai pap, Zsakó János mester, Jánosfalvi ekl., Kis György mester, Bedő József oklándi tanító, Vargyasi ekl., Máté János körjegyző. Kis Tamás mester, Tarcsafalvi Albert tanító.

Gálfi Lőrincz, pénztáros.

TARTALOM: Ima. 97. l. — A titkos kéz írása. Simó János 100. l. — Ezredévi ünnepünkre. (Költemény.) Ferencz Kálmán 101. l. — Elnöki megnyitó beszéd. Kozma Ferencz. 104 l. — Ezredévi ünnepek az unitárius egyházban. 105. l. — Irodalom. 110. l. — E g y h á z i é s i s k o l a i m o z g a l m a k : A nemzetközi unitárius Konferencia. A millenárius. Fiatfalván. Figyelmeztetés. N. Ilvános köszönet. Konstantinápolyból Érdekes. A hőmezővásárhelyi. Halálozás. 110. l. — E g y l e t i é l e t é s m u n k á s s á g : A fejedelem és papja. Vasárnapi iskoláinkban. Virradatkor. Szőkefalvára. Levél. Meglepő eredmény. A hátralékos tagok. Nyugtázások.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt (Belközéputca 2.)